

**Marijana
Prpa Fink**

Deca su osetljiviji gledaoci od odraslih

U susret nedelji pozorišnih poslastica // Interkulturalnost u pozorištu za decu i mlade i razvoj zajednice // Za odrasle koji su zaboravili da su bili svečanost ovog sveta // Subotica - srce sveta u traganju za najboljim aspektima pozorišta za decu i mlade // Predstave su raznovrsne, pune ritma, svetlosnih vibracija, mirisa, razvijaju imaginaciju kod dece

Četvrtak, 15. septembar

Grad koji ima festival pozorišta za decu ima razlog za radost. Subotica već 29 godina praznuje pozorište za decu sa predstavama iz celog sveta. Ove godine je domaćin dečjih pozorišnih predstava od 18. do 23. septembra, u okviru *Međunarodnog festivala pozorišta za decu Subotica* prema selekciji dr Zorana Đerića. Predstave dolaze iz Srbije, Hrvatske, Italije, Mađarske, Francuske, Španije, Bosne i Hercegovine (Republike Srpske), Indonezije, Izraela, Bugarske, Grčke i Holandije. To je nedelja pozorišnih poslastica, spontanijih dečjih reakcija, uzvika, aplauza... odrastanje kakvo deca i zaslužuju. A zaslužuju najbolje pozorište, susret sa avanturama od kojih zastaje dah, zaslužuju pozorište koje ih inspiriše, koje okreće vetar u njihova jedra za duge životne plovidbe.

Ono što je takođe važno jeste da festival nije samo pozorište u kom se predstave igraju. Festival je ceo grad koji u festivalskim danima živi pozorište za decu. Tako se deca najbolje pripremaju da jednog dana preuzmu kormilo grada. *Otvoreni univerzitet* u Subotici je i ove godine domaćin.

Petak, 16. septembar

Promišljanje pozorišta za decu i mlade ima za cilj da deca u budućnosti gledaju kvalitetan teatar. Deca se menjaju, te se i pozorište menja, prilagođava se svetu u kom deluje ili izaziva taj svet na promene. Tako i ove godine *Međunarodni forum za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade* u Subotici okuplja teatrologe, istraživače iz 11 zemalja. Ovo je najveći teatrološki skup u ovom delu Evrope. Ove godine novost je interdisciplinarnost jer će tema *Interkulturalnost u pozorištu za decu i mlade i razvoj zajednice* biti sagledana iz teatrološkog, lingvističkog i psihološkog ugla. Većina učesnika dolazi u Suboticu i biće naši gosti na Festivalu, a nekoliko učesnika će se pridružiti *onlajn*. Upravo smo *Forum* smestili na *Otvoreni univerzitet*, jer nam je *Gradska biblioteka* otkazala gostoprimstvo. Novi prostor će biti jednako dobar.

Direktor *Otvorenog univerziteta* u Subotici Ilija Tatić i ja smo danas, osim glavnog programa Festivala, predstavili i *Forum* na konferenciji za medije u Subotici.

Subota, 17. septembar

Deca su svečanost ovog sveta. I vole svečanosti. Pozorište po svojoj prirodi je svečanost okupljanja. To je kvalitet zgusnutog vremena koje u vreme pozorišne predstave decu fascinira. Svako dete u gradu treba da oseti uzbuđenje svečanosti dok traje Festival. Kreativnost koja se tom prilikom razvija kroz predstave, radionice, igru, dragocena je za odrastanje. Ako je neko od odraslih zaboravio da je i on nekad bio svečanost ovog sveta, neka dođe na 29. *Međunarodni festival pozorišta za decu Subotica*. Sutra, na otvaranje - svečano!

Nedelja, 18. septembar

Upravo je otvoren Festival, dodeljene su nagrade *Mali princ* za životno delo Marijani Petrović iz Srbije i Viktoru Šrajmanu iz Rusije i Izraela. Bila je to svečanost sa dosta muzike u kojoj su deca bili izvođači. Uz dobitnike nagrade *Mali princ*, žiri festivala čini i Klodna Nunan iz Irske. Predstave će ocenjivati i žiri koji će činiti deca.

Sutra je početak rada 13. *Međunarodnog foruma za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade*. Jedna od učesnica, Vivijan Rosa Juguero Martins je Brazilka, koja živi i radi na *Univerzitetu* u Norveškoj, a dolazi sa konferencije na Novom Zelandu. Svaka učesnica ili učesnik ima priču sličnu ovoj. Subotica će sutra biti srce sveta u traganju za najboljim aspektima pozorišta za decu i mlade.

Ponedeljak, 19. septembar

Odlična italijanska predstava. Sa izuzetno dobro artikulisanim scenskim jezikom.

Večeras je počeo sa radom 13. *Međunarodni forum za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade*. Prvog dana *Forum* podtema je bila *Jezik i scenski jezik*. Gramatika scenskog jezika koja se artikuliše elementima scenskog izraza ima dejstvo na gledaoca. Istraživači iz različitih delova sveta analiziraju ovaj, rekla bih ključni, segment rada u pozorištu, na svim meridijanima. Govorili su istraživači koji su imali različite pristupe ovoj temi: iz ugla pozorišne umetnosti za decu i mlade, odnosno lutkarske umetnosti kao i iz ugla lingvistike. Večeras mi je u vođenju *Forum* pomagala Sandrin Grataloup, učesnica iz Francuske. Današnji govornici su Marijana Petrović (Srbija), Rejčel Mekbin i Md. Kalid (Indija), Nina Ilić (Srbija), Luka Kecman (BiH, Republika Srpska), Di Vang (Kina). Izuzetno intenzivan i inspirativan prvi dan rada *Forum*.

Utorak, 20. septembar

Festivalski raspored je toliko obiman da je postalo nemoguće sve videti, ali ipak stižem uglavnom sve da ispratim. Predstava u 10 sati, sledeća u 12, promocije dobitnika nagrade za životno delo, knjiga, časopisa u 16, sledeća predstava u 17 sati, u međuvremenu izložbe, radionice, ulična događanja... I naravno druženja u svim pauzama. Predstave su odlične. Nisam videla lošu. Najbolje je što deca odlično reaguju kao publika. Problem je jedino što nije uvek usklađen uzrast dece, pa nekada dođu deca koja su mlađa od uzrasta predviđenog za gledaoce i ne mogu da prate.

Večerašnja podtema *Forum* je *Vanvremeno i savremeno u pozorištu za decu i mlade*. Bio je veoma živ razgovor posle izlaganja gotovo svakog od izlagača. *Forum* obećava bolje razumevanje kako različitosti, tako i sličnosti. Lutkarstvo je u fokusu ali i sve druge mogućnosti da deca aktivno učestvuju u kreativnom procesu kako stvaranja pozorišne predstave, tako i gledanja predstave. U vođenju *Forum* pomagala mi je Vivijan Rosa Juguero Martins. Današnji učesnici su Jovan Caran (Srbija), Eva Tomaševska (Poljska), Jelena Cvetko Sitar i Igor Cvetko (Slovenija), Marjam Kazemi, Pupak Azimpur Tabrizi i Marjam Iranmanesh (Iran) i Aleksandra Jelić (Srbija). Lepo iskustvo današnjeg rada na *Forumu*.

Sreda, 21. septembar

Pozorišna sala u Subotici je puna dece. Zaista prate Festival i verujem da tu već ima roditelja koji su rasli uz ovaj Festival i sada dovede svoju decu. Deca reaguju neposredno, učestvuju u dešavanjima na sceni. Zato je jako važno šta će im biti predstavljeno. Nasilje je naravno nedopustivo, nema opravdanja. Za to su odgovorni pre svega roditelji koji kreiraju scenski jezik predstave. Predstave su raznovrsne, pune ritma, svetlosnih vibracija, mirisa, razvijaju imaginaciju kod dece. Makro prostor scenografije ili mikroprostor pokreta glumca ili lutke ili metaprostor ideje koju izvođači razvijaju, oni to osećaju bez greške. Reaguju. Reaguju na sve. Mnogo su osetljiviji gledaoci od odraslih.

Večeras je treći dan *Međunarodnog foruma za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade*. Novi dan, nova podtema: *Pozorište za decu i mlade i obrazovanje*. Današnji izlagači svojih istraživanja su Milica Šećerov (Srbija), Robert Molnar (Srbija), Gnnar Horn (Norveška), Uroš Mladenović (Srbija), Milan Mađarev (Srbija). U radu na vođenju *Forum*, pomagala mi je Di Vang. Otvoraju se novi putevi istraživanja u pozorištu za decu i mlade.

Četvrtak, 22. septembar

Poslednji dan *Forum*, ali ne i Festivala. Podtema je *Terapijski kontekst pozorišta za decu i mlade*. Naši današnji učesnici su Jelena Šakotić (Srbija), Sandrin Grataloup (Francuska), Zdenka Đerd (Hrvatska) i Vivijan Rosa Juguero Martins (Brazil/Norveška). Na završetku *Forum - Asitež Srbija* predstavlja Svetsku konferenciju pozorišta za decu i mlade *Prekretnica*. Sledeće godine u Beogradu i Novom Sadu će biti održane konferencije sa temama važnim za pozorište za decu i mlade. Konferenciju predstavljaju Diana Kržanić Tepavac i Sonja Petrović.

Posle napornog ali sadržajnog rada na četvorodnevnom *Forumu* verujem da će pozorište za decu i mlade biti kvalitetnije i raznovrsnije u budućnosti, ne samo kod nas već i u drugim zemljama, zahvaljujući našim gostima koji su razmenjivali rezultate istraživanja ovde, u Subotici.

Do kraja Festivala ostao je još samo jedan dan i u njemu svečano proglašenje dobitnika nagrada. Čestitamo svima na uspešnom radu!

Autorka je rukovoditeljka 13. Međunarodnog foruma za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade

